

La sargantana balear a l'illot d'en Mel

En aquest primer tram de l'itinerari es poden observar a la part més interna de s'Albufera els illots.

A l'illot d'en Mel, el de més extensió de s'Albufera, trobam l'única població en un illot interior de totes les Illes Balears de la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*). Fou descoberta fa menys de vint anys.

Aquesta espècie és un endemisme dels illots de Mallorca i Menorca que ha patit un procés d'evolució i ha esdevingut una subespècie diferent a cada un dels illots que habita.

El descobriment d'aquesta sargantana ha estat una aportació al coneixement de la història ecològica antiga de s'Albufera. La sargantana balear va desaparèixer de Menorca amb l'arribada de l'home i els depredadors que aquest introduí. L'existència d'aquesta espècie demostra que la llacuna no s'ha assecat almenys durant els darrers milenars d'anys.

Sargantana balear (Vicenç Sastre)

Urbanització Shangril·là

Continuam el camí travessant més barreres d'ullastre i arribam davant una casa habitada, vestigi de la urbanització Shangril·là. Aquest és el nom que es va posar a un projecte urbanístic que durant la dècada dels setanta havia d'ocupar tota la superfície sud de s'Albufera, i s'hi preveia la construcció d'un camp de golf i la transformació de la llacuna en un port esportiu. Sens dubte, la transformació territorial i paisatgística de la zona hauria estat extrema.

Una sèrie de moviments ciutadans van aixecar el crit d'alerta dels perills mediambientals que podia tenir el projecte, veu que va ser escoltada per les administracions públiques, que van iniciar un procés de planificació urbanística i d'esponjament d'una zona que ja es trobava construïda. Aquest procés va culminar en part amb la declaració l'any 1995 del parc natural de s'Albufera des Grau.

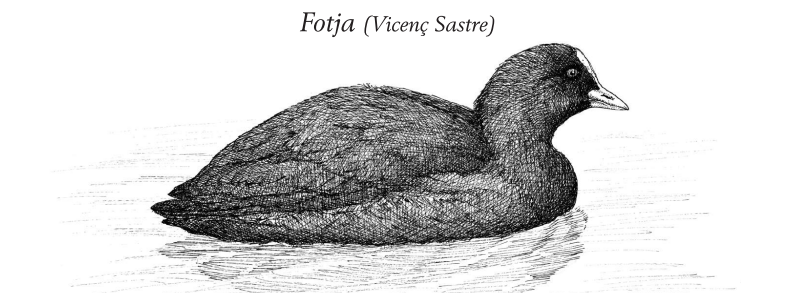
Buscaret de cap negre (Jordi Escandell)

La sargantana balear a l'illot d'en Mel

Urbanització Shangril·là

Mirador de ses Puntes

Seguim el camí i finalment arribam a ses Puntes, on trobarem uns bancs de pedra on poder descansar i gaudir del paisatge. L'observatori és un punt privilegiat des d'on es pot veure la punta de na Verda a mà esquerra, la cala de Llimpa a mà dreta i la zona de sa Gola enfront. Mirant cap a la cala de Llimpa es pot observar la cobertura vegetal de les vores de s'Albufera amb jonc boval (*Scirpus maritimus*), salada (*Halimione portulacoides*) i qualche tamarell (*Tamarix africana*), que donen refugi a diverses espècies d'aus a l'hora de reproduir-se, com la fotja (*Fulica atra*) i el soterí de collnegre (*Podiceps nigricollis*). Cap a sa Gola es pot veure una massa de pins i darrere la mar.

Fotja (Vicenç Sastre)

Detall de jonc boval (Andrea Guilera)

Formació de s'Albufera des Grau

El mirador de ses Puntes és un bon lloc per comprendre la formació de s'Albufera des Grau.

Actualment, és una llacuna litoral de 70 hectàrees d'aigües lliures amb una fondària màxima de 3 metres. Està situada en terrenys del carbonífer, que van aflorar de la mar fa uns 200 milions d'anys amb la formació de la serralada herciniana.

L'origen de la llacuna es deu a la presència d'una falla sobreexcavada per un riu durant les eres geològiques en què el nivell de la mar estava molt per davall i la pluviositat era més alta que l'actual. Ja durant l'era quaternària el nivell de la mar va pujar i es formà una barra dunar que va afavorir la formació de s'Albufera i l'acumulació de gran quantitat de sediments, els quals van conformar el pla de Favàritx i el prat de s'Albufera tal com els coneixem avui dia.

Aquí acaba l'itinerari. Podem tornar fins al centre de recepció i interpretació pel mateix camí d'anada.

Vista a la punta de ses Ànades (Andrea Guilera)

Disseny: Ludmila Rivacoba

Mirador de ses Puntes

Formació de s'Albufera des Grau

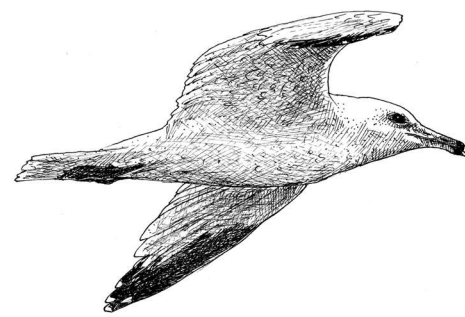
(Andrea Guilera)

Aquest itinerari és el més paisatgístic i manco conegut dels tres que envolten s'Albufera des Grau. Recorre la part sud-est de la llacuna. És recomanable fer-lo amb calma, amb aturades llargues i constants als punts d'interès.

Dificultat baixa. La distància que s'ha de recórrer és d'1,7 quilòmetres. El camí és pràcticament pla. La durada mínima és de 40 minuts (sense incloure-hi les aturades) d'anada i tornada. Es pot fer a peu i amb bicicleta.

Al centre de recepció de visitants es proporciona tota la informació necessària per fer aquest itinerari. Aturau-vos-hi.

Gavina de potes grogues (Vicenç Sastre)

Observació d'ocells a la llacuna (Jordi Escandell)

Centre de recepció i interpretació Rodríguez i Femenias

El recorregut comença davant del centre de recepció i interpretació, el qual podem visitar abans o després de l'itinerari. Aquest centre està dedicat a l'il·lustre botànic menorquí Joan Joaquim Rodríguez Femenias, estudiós de principis de segle XX que va fer el primer catàleg exhaustiu de la flora de Menorca, a més de nombroses aportacions al coneixement del món de les algues i la flora en general.

El centre va començar a funcionar el mes de gener de l'any 2004 i ofereix la possibilitat de veure-hi una exposició permanent sobre els ecosistemes de s'Albufera des Grau. És el punt de partida de les visites guiades i altres activitats que s'ofereixen des del Parc. Hi podem deixar el vehicle i, seguint la carretera cap a la llacuna, a uns 200 metres, trobarem la rotonda de l'olivera, i després de passar la barrera d'ullastre que hi ha a mà dreta comença el camí del nostre itinerari.

Vista a la llacuna des de l'itinerari de Llimpa (Andrea Guilera)

Centre de recepció i interpretació Rodríguez i Femenias

La diversitat vegetal

El camí presenta a l'inici un pendent suau fins a arribar als 20 metres sobre el nivell del mar, just per damunt dels penyals més alts de s'Albufera des Grau (dalt els Tamarells). Molt aviat el camí es bifurca i continuam pel camí de l'esquerra, on tot seguit trobam una barrera d'ullastre pel costat de la qual passarem. En aquesta zona hi és present la comunitat d'ullastre (*Olea europaea* var. *sylvestris*) i d'arangi bord (*Prasium majus*), anomenada *Prasio-Oleetum* o ullastrar menorquí. Els arbres més característics que acompanyen l'ullastre són la mata (*Pistacia lentiscus*), la llampuga (*Rhamnus alaternus*) o els aladerns (*Phylirea media* i *P. latifolia*). Entre altres plantes termòfiles que hi ha presents, destaquen la mula (*Euphorbia dendroides*), que perd la fulla a l'estiu; la trompera (*Ephedra fragilis*), amb formes capritxoses modelades pel vent, o l'argelaga (*Calicotome infesta*), que omple de groc el camí a la primavera. A més, aquests penyals orientats cap al nord presenten espècies interessants de floració hivernal, com les asses grogues (*Narcissus tazetta*) o l'all (*Allium triquetrum*).

Asses grogues (Jordi Escandell)

Detall d'ullastre (Vicenç Sastre)

Les orquídiies

Per les zones on l'itinerari travessa espais oberts, a principis de primavera és freqüent trobar-hi multitud d'orquídiies, com les mosques grogues (*Ophrys lutea*), les mosques petites (*O. bombyliflora*) o els galls (*Serapias lingua*). Les orquídiies a Menorca són de mida petita però molt variades, són els escalons més moderns de l'evolució floral. De fet, la forma de les seves flors són uns mecanismes molt eficaços per enganar els insectes i així ser pol·linitzades.

Les orquídiies

La diversitat vegetal

